

Modtaget via elektronisk post. Der tages forbehold for evt. fejl

Europaudvalget
(Alm. del - bilag 184)
forskningsministerråd
(Offentligt)

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg og deres
stedfortrædere

Bilag	Journalnummer	Kontor	
1	400.C.2-0	EU-sekr.	6. november 2000

Med henblik på mødet i Folketingets Europaudvalg den 10. november 2000 - dagsordenspunkt rådsmøde (forskningsministre) den 16. november 2000 - vedlægges Forskningsministeriets supplerende aktuelle notat over et af de punkter, der forventes optaget på dagsordenen for rådsmødet.

2. november 2000

J.nr. 700

FSKF0032

Samlenotat til
Folketingets Europaudvalg
med henblik på Rådsmøde
(forskning) den 16.
november 2000

Forskningsministeriet Bredgade
Tlf. 431260 København K3392
Fax 97003332
E-post 3501fsk@fsk.dk www.fsk.dk
Netsted

1. Det europæiske rum for forskning og innovation: s. 2

- Opfølgning af Det Europæiske Råds møder i Lissabon og Santa Maria de Feira:
information fra Kommissionen om status for arbejdet;

- Præsentation af Kommissionens meddelelser:

= "Realiseringen af det europæiske forskningsrum: "Retningslinjer for EU's indsats inden for forskning (2002-2006)",
KOM(2000) 612 endelig udgave

= "Innovation i en videnbaseret økonomi"
KOM(2000) 567 endelig udgave

- Udveksling af synspunkter

- Vedtagelse af Rådsresolution.

2. Forslag til Rådets afgørelse om direktiver til Kommissionen om at s. 11 føre forhandlinger om fastlæggelse af et internationalt grundlag for, at parterne i TP (den tekniske projektering) af ITER (den internationale termionukleare

forsøgsreaktor) og kvalificerede tredjelande i fællesskab kan forberede den fremtidige oprettelse af en retlig enhed, der skal forestå ITER's opførelse og drift, når og hvis dette besluttes.

SEK(2000) 1237 endelig udgave

- Godkendelse af forhandlingsdirektiver.

3. Europæisk strategi for rummet s. 14

- Præsentation af Kommissionens meddelelse om "Europa og rummet: Åbning af et nyt kapitel"

KOM(2000) 597 endelig udgave

- Udveksling af synspunkter

- Vedtagelse af Rådsresolution.

4. Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ubundet adgang til abonnentnettet

KOM (2000) 394 endelig udgave

- A-punkt

Aktuelt notat til Folketingets Europaudvalg med henblik på Rådsmøde (forskning) den 16. november 2000

1. Det europæiske rum for forskning og innovation:

- Opfølgning af Det Europæiske Råds møder i Lissabon og Santa Maria de Feira: information fra Kommissionen om status for arbejdet;

- Præsentation af Kommissionens meddelelser:

= "Realiseringen af det europæiske forskningsrum: "Retningslinjer for EU's indsats inden for forskning (2002-2006)", KOM(2000) 612 endelig udgave

= "Innovation i en videnbaseret økonomi"

KOM(2000)567 endelig udgave

- Udveksling af synspunkter

- Vedtagelse af Rådsresolution.

Præsentation af Kommissionens meddelelse: "Realiseringen af det europæiske forskningsrum: "Retningslinjer for EU's indsats inden for forskning (2002-2006)" KOM(2000) 612 endelig udgave

Resumé: Kommissionens meddelelse er en opfølgning af Kommissionens meddelelse fra januar 2000 og skal betragtes som et supplement til drøftelsen om, hvorledes det fremtidige europæiske forsknings samarbejde skal udformes dels gennem det kommende rammeprogram dels ved et supplerende og øget europæisk samarbejde.

I. Baggrund

Med Kommissionens meddelelse af 18. januar 2000 blev projektet "et europæisk forskningsrum" introduceret (KOM (2000) 6). En væsentlig baggrund var, at forskningen i stigende grad gør sig gældende som et centralt led i økonomien og det videnssamfund, der udvikler sig verden over. Hvis Europa skal være med i forreste række, er det derfor afgørende, at både den offentlige og den private forskning i EU bliver styrket. En fælles indsats fra EU, medlemsstaterne og aktørerne på forskningsområdet samt koordinering af aktiviteterne er nødvendig. Ideen om et

europæiske forskningsrum er blevet positivt modtaget af Europa-Parlamentet, i medlemslandene, herunder hos politiske beslutningstagere, i forskerkredse og i erhvervslivet.

På Det Europæiske Råds (D.E.R.) møde i Lissabon den 23.-24. marts 2000 støttede stats- og regeringscheferne fuldt ud dette projekt som et centralt led i opbygningen af et videnssamfund i Europa. Som opfølgning på D.E.R.'s konklusioner opfordrede Rådet (forskningsministre) i en resolution af 15. juni 2000 medlemsstaterne og Kommissionen til at træffe de nødvendige foranstaltninger for at konkretisere det europæiske forskningsrum.

For at komme videre i processen har Kommissionen den 4. oktober 2000 udsendt en meddelelse om det europæiske forskningsamarbejde under titlen: "Realiseringen af det europæiske forskningsrum: Retningslinjer for EU's indsats inden for forskning (2002-2006)". Kommissionen opfordrer til, at også denne meddelelse bliver genstand for en dybtgående debat. Meddelelsen skal ses som led i forberedelsen af det kommende rammeprogram. Forslag herom forventes i første kvartal af 2001.

II. Forslagets indhold

"Realiseringen af det europæiske forskningsrum: Retningslinjer for EU's indsats inden for forskning (2002-2006)", herefter omtalt som Retningslinjer eller Meddelelsen, handler først og fremmest om EU's økonomiske støtte til forskningen og spørgsmålet om, hvilken form den bør antage i fremtiden.

Revurdering

EU's rammeprogrammer har hidtil givet gode resultater og dermed bidraget væsentligt til at styrke den europæiske forskningskapacitet. I lyset af ændrede vilkår i en global sammenhæng er der imidlertid behov for at tage formen og indholdet af EU's aktiviteter på forskningsområdet op til fornyet overvejelse.

Hovedlinjer og mål

Det er nødvendigt at realisere det europæiske forskningsrum, hvis EU fuldt ud skal nå de mål for forskning og teknologisk udvikling, der er fastsat i traktaten.

Der nævnes herefter en række områder, der særligt skal fokuseres på:

1. Forskningsaktiviteter, netværksamarbejde og koordinering af nationale programmer.
2. Forskning og innovation, herunder små og mellem store virksomheder.
3. Forskningsinfrastruktur.
4. Menneskelige ressourcer, træning og mobilitet.
5. Videnskab, samfund og borgere

Når der iværksættes foranstaltninger inden for de nævnte områder, må der tages hensyn til tre særskilte dimensioner:

- Den overordnede sammenhæng i det videnskabelige og teknologiske samarbejde i Europa (koordinering)
- Den regionale dimension (hensyn til særlige territoriale, geografiske eller økonomiske forhold)
- Den internationale dimension.

Udvælgelseskriterier og prioriterede områder

Den europæiske forskningsindsats må i højere grad koncentreres om et begrænset antal prioriterede emner, som skal udvælges på politisk plan på grundlag af objektive evalueringskriterier, herunder hensynet til "europæisk merværdi".

Der anføres herefter eksempler på prioriterede områder, som ud fra disse kriterier kunne komme på tale: post-genom forskning, nanoteknologi, forskning, der er nødvendig for informationssamfundet, forskning til støtte for de EU-politikker, der er nødvendige for at gennemføre en model for bæredygtig udvikling.

Analyse af tidligere og igangværende aktioner

Femårsevalueringen af rammeprogrammet indeholder følgende anbefalinger:

Hvad angår tidligere aktioner bemærker panelet, at

_det har været udbytterigt at koncentrere rammeprogrammet om samarbejdsprojekter.

_der er tilbagevendende administrative problemer, der stadig viser sig i dag til trods for de forsøg, der er gjort på at løse dem, og det er nødvendigt at "tage rammeprogrammets administrative rammer og procedurer op til fornyet overvejelse".

Med hensyn til fremtiden anbefaler eksperterne, at

_man fortsat koncentrerer EU's forskningsaktioner om økonomisk og socialt relevante mål, og fortsat anvender begrebet "nøgleaktioner" som middel til at målrette programmet

_forskningsaktiviteter, der er nødvendige for at nå målsætningerne for EU's politikker, styrkes

_man bliver ved med at lægge vægt på og styrke forskning af høj kvalitet, bl.a. ved at tilbyde de bedste europæiske forskere vilkår for at gennemføre særlig avanceret forskning, der er mere risikobetonet, men potentielt giver større udbytte.

_rammeprogrammet gøres mere fleksibelt, ved at de forskellige instrumenter og muligheder, som traktaten indeholder, udnyttes bedre.

Kommissionens vurdering

I overensstemmelse med afgørelsen om femte rammeprogram har Kommissionen også foretaget en midtvejsevaluering af gennemførelsen. Kommissionens generelle vurdering er følgende:

_EU's indsats på forskningsområdet nærmer sig grænsen for, hvad der kan opnås under den nuværende form.

_Der bør udtænkes nye indsatsformer og nye mekanismer med det formål at opnå større fleksibilitet og en hurtigere gennemførelse.

_For at rammeprogrammet kan bidrage til realiseringen af det europæiske forskningsrum, må der knyttes en tættere forbindelse til aktiviteterne på nationalt plan.

_Af hensyn til effektiviteten skal EU's forskningsindsats koncentreres om en begrænset række prioriterede områder og mål.

_Når disse prioriterede områder og mål fastlægges, skal der tages fuldt hensyn til de store videnskabelige, erhvervmæssige, økonomiske og sociale ændringer, der er sket, siden det femte rammeprogram blev udarbejdet.

_Der er behov for nye midler i gennemførelsen i betragtning af det omfang, aktionerne har nået.

Disse principper bør danne grundlag for udformningen og gennemførelsen af det næste rammeprogram.

Instrumenter og indsatsformer

Tiden er kommet til at overveje nye veje. Under overskrifterne 1. Forskningsaktiviteter, 2. Forskning og innovation, 3. Forskningsinfrastruktur, 4. Menneskelige ressourcer, 5. Videnskab, samfund og borgere, redegørelse for en række instrumenter:

- Netsamarbejde mellem nationale programmer, herunder gensidig åbning af nationale programmer
- Ekspertisenetværk, som først og fremmest skal være en ramme for grundforskningsaktiviteter eller generisk forskning, eventuelt risikobetonet forskning, der ikke udføres med forudbestemte resultater for øje.
- Store målrettede forskningsprojekter (konsortier med betydelig grad af selvstændighed)
- Nye mekanismer for samfinansiering (EU's forskningsprogrammer, strukturfondene, Den Europæiske Investeringsbank, nationale midler, brugervirksomheder samt private fonde)
- Mere langsigtet forskning (mere end fire år)
- Mere vægt på mobilitet, herunder flere midler til stipendier
- Variabel geometri
- Nye implementeringsmetoder (licitation/tilbud kombineret med traditionel indkaldelse af ansøgninger).

Gennemførelsesmidler

Gennemførelsen af EU's forskningsprogrammer skal sikre kvaliteten af den forskning, der udføres med støtte fra EU. Det sker først og fremmest ved, at projekter udvælges på basis af offentlige indkaldelser af forslag, og princippet om, at evalueringen af forslagene sker ved peer review.

Den eksisterende forvaltningsmåde må imidlertid tilpasses og suppleres i forhold til de nye indsatsformer, som er nævnt i det foregående, herunder overvejelser om at lægge visse dele af administrationen uden for Kommissionen.

Hvad angår aktiviteterne under Det Fælles Forskningscenter, vil de i overensstemmelse med retningslinjerne for centrets nye mission og konklusionerne i evalueringsrapporten herom blive koncentreret om at yde teknisk og videnskabelig støtte til gennemførelsen af EU's politikker og beslutningsprocessen på europæisk plan.

De næste skridt

I nær fremtid vil Kommissionen fremlægge dokumenter med forslag eller analyser om følgende emner:

Mere eller mindre parallelt med nærværende dokument:

- En europæisk strategi for rummet
- Benchmark-undersøgelser: metode og indikatorer
- Videnskab, samfund og borgere.

Inden udgangen af 2000:

- Forskningsinfrastruktur
- Kortlægning af ekspertise.

I første halvdel af 2001:

- Menneskelige ressourcer og mobilitet
- Den regionale dimension

- Åbenhed over for resten af verden.

Før EU's forskningspolitik tilpasses efter de skitserede retningslinjer, må omlægningen vurderes indgående, og nærværende meddelelse er på én gang det første resultat og et led i en sådan vurdering. Desuden har meddelelsen fremfor alt til formål at rejse en dybtgående debat.

Der er lagt op til, at der på Rådsmødet den 16. november vedtages en resolution, som dels forholder sig til Kommissionens meddelelse dels følger op på topmøderne under det portugisiske formandskab.

III. Europa-Parlamentets udtalelse

Europa-Parlamentets udtalelse foreligger endnu ikke.

IV. Høring i Danmark

Meddelelsen har været sendt i skriftlig høring hos organisationer, forskningsinstitutioner mv. Forskningsministeriet har anmodet om en foreløbig reaktion den 23. oktober med henblik på drøftelse på mødet den 30. oktober i EF-specialudvalget for forskning. De hørte organer, incl. Specialudvalget, har fået en frist til mere uddybende kommentarer den 20. november 2000.

Danmarks Grundforskningsfond tilslutter sig de brede overordnede ideer i meddelelsen, men finder, at Danmark som lille land skal være på vagt over for den tendens til central styring, som man finder, at meddelelsen er udtryk for. Mangfoldighed og kreativitet af europæisk forskning på højt kvalitativt niveau bør stimuleres gennem en "bottom-up" proces i alle medlemslandene, samtidig med at der sættes strategisk inden for meget store områder. Der bør bevilges lige store midler til bottom-up henholdsvis strategisk satsning.

Der skal ske en koordinering af de nationale satsområder og det skal sikres, at den europæiske forskningselite udbygges over en bred front, og ikke kun inden for snævre satsområder, som kun enkelte af de store medlemslande i realiteten kan lægge kræfter bag.

Dansk Handel & Service finder det væsentligt, at det sjette rammeprogram understøtter udviklingen af en europæisk videnøkonomi gennem fokus på bl.a. følgende områder:

- Anvendelsen og kommercialisering af FoU-viden.
- Formidling af viden til erhvervslivet.
- Videnservice som selvstændigt forskningsområde, herunder vidensservice' rolle som katalysator af innovationsprocesser i andre virksomheder.
- Etablering af Centres of Excellence inden for vidensservice.
- De nationale forskningsprogrammer bør fortsat udelukkende være et nationalt instrument til fremme af strategiske udviklingsområder. Der skal således fortsat skelnes mellem europæiske og nationale forskningsprogrammer.

Dansk Industri og branchefællesskaberne Fødevarerindustrien og ITEK kan tilslutte sig de overordnede principper i meddelelsen, men finder,

at den i for høj grad fokuserer på behovet for at opprioritere den offentlige forskning i Europa - tilsyneladende på bekostning af den forskning, der finder sted i samarbejde med private virksomheder.

Dansk Industri har i foråret 2000 drøftet erfaringerne fra EU's 5. rammeprogram med en række medlemsvirksomheder. Virksomhederne har tilkendegivet, at de har stort udbytte af at deltage i netværk med andre europæiske virksomheder og offentligt forskningsinstitutioner. Samtidig har de givet udtryk for, at forskningssamarbejdet i dag er præget af for mange små cigarkasser og bureaukratiske samarbejdsformer. De seneste opgørelser viser desværre, at danske virksomheders deltagelse er vigende i dele af det 5. rammeprogram, hvorimod de offentlige forskningsinstitutioners engagement er stigende.

Dansk Industri og branchefællesskaberne kan tilslutte sig målsætningen om at skabe slagkraftige europæiske forskningsmiljøer på spidsområder (Centres of Excellence og ekspertisenetværk). Men fra dansk side bør man være meget opmærksom på, at kun ganske få danske virksomheder vil have den nødvendige volumen og størrelse,

der gør det muligt at matche store europæiske universiteter og virksomheder. Det anbefales, at succeskriterierne for centrene ikke alene blive publicering, men også parametre som f.eks. mobilitet, patentudtag og produktudvikling. Og endelig at det i praksis bliver muligt for mindre virksomheder at deltage i større centre og netværk.

Forskningsrådene

- anbefaler, at Kommissionen fastholder og udbygger den linje, der nu lægges frem til debat
- konstaterer med tilfredshed, at der er lagt op til en styrkelse af grundforskningen
- anbefaler, at det ved udvælgelsen af kriterier sikres, at hele videnskabsområder som fx humaniora og samfundsvidenskab ikke på forhånd udelukkes fra deltagelse
- finder det afgørende, at en evt. koordinering af nationale programmer og EU's programmer sker i en "bottom-up" -proces, hvor et større eller mindre antal lande kan etablere partnerskaber om fælles programmer, der gør det muligt at få del i EU's midler
- støtter en forstærket indsats med henblik på dannelse af ekspertisenetværk
- finder det vigtigt at styrke forskningssamarbejdet mellem konsortier af virksomheder, universiteter og andre forskningsinstitutioner
- støtter bestræbelserne på at styrke omsætningen af avanceret forskning i innovation
- er enige i, at der er behov for at omdefinere infrastrukturebegrebet, således at det også omfatter nye former for infrastruktur
- deler Kommissionens opfattelse af, at de menneskelige ressourcer vil have en afgørende betydning i det fremtidige forskningssamarbejde
- har med glæde bemærket sig, at der lægges op til en mere direkte inddragelse af de samfundsvidenskabelige og humanistiske videnskaber i det kommende rammeprogram
- anbefaler, at der holdes fast i planerne om en mere fleksibel og enkel ansøgningsprocedure.

Københavns Universitet er enige i, at der kan være behov for at skabe en bedre koordination mellem forskningsindsatsen i de enkelte lande. Men en sådan koordination må ikke stå i vejen for nationale satsninger. Det må være et bærende element, at den frie forskning (bottom-up) og de nationale strategier modtager den største del af de totale forskningsressourcer, og at EU tager sig af de opgaver, der ikke mest effektivt kan løstes på nationalt niveau: europæisk merværdi.

Københavns Universitet er meget enig i, at de tre dimensioner: Det europæiske forsknings- og teknologiske samarbejde, den regionale dimension og den internationale dimension spiller en vigtig rolle. Men man skal være opmærksom på, at der ikke er nogen nødvendig sammenhæng mellem, på den ene side regionale prioriteringer og indsatser og, på den anden side den forskningsmæssige kvalitet. Samtidig hermed kan stærke regionale centre forstærke en forskningsindsats i en europæisk sammenhæng, som fx Medicon Valley konceptet.

I afsnittet "Menneskelige ressourcer" foreslås det at øge antallet af mobilitetsstipendier væsentligt. Som Københavns Universitet har peget på tidligere, kan dette øge risikoen for dannelsen af "europæiske forsker-nomader": Det er vigtigt, at der er en sammenhæng mellem den "europæiske dimension" i forskerkarrieren og muligheden for at kunne etablere sig og udnytte sine kvalifikationer lokalt.

V. Statsfinansielle og lovgivningsmæssige konsekvenser

Meddelelsen vil ikke i sig selv have statsfinansielle eller lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark. I Kommissionens meddelelse er der ikke direkte forudsat ny lovgivning på Fællesskabsplan.

VI. Nærhed og proportionalitet

Kommissionen kommer i sit debatoplæg kun indirekte ind på spørgsmålet. Kommissionen anfører, at rammeprogrammerne for at kunne spille en mere strukturerende rolle og støtte realiseringen af det europæiske

forskningsrum må knyttes tættere til de nationale tiltag og de mellemstatslige europæiske samarbejdsinitiativer. De økonomiske midler fra EU skal i højere grad kombineres med midler fra andre offentlige og private kilder.

VII. Forelæggelse i Folketingets Europaudvalg

Meddelelsen har ikke tidligere været forelagt Europaudvalget.

Aktuelt notat til Folketingets Europaudvalg med henblik på Rådsmøde (forskning) den 16. november 2000

Ad punkt 1: Det europæiske rum for forskning og innovation:

- Præsentation af Kommissionens meddelelse "Innovation i en videnbaseret økonomi", KOM(2000)567 endelig udgave

Aktuelt notat følger mandag den 6. november, når høringsproceduren er afsluttet.

Aktuelt notat til Folketingets Europaudvalg med henblik på Rådsmøde (forskning) den 16. november 2000

2. Forslag til Rådets afgørelse om direktiver til Kommissionen om at føre forhandlinger om fastlæggelse af et internationalt grundlag for, at parterne i TP (den tekniske projektering) af ITER (den internationale termonukleare forsøgsreaktor) og kvalificerede tredjelande i fællesskab kan forberede den fremtidige oprettelse af en retlig enhed, der skal forestå ITER's opførelse og drift, når og hvis dette besluttet

SEK(2000) 1237 endelig udgave

- Godkendelse af forhandlingsdirektiver

Resumé: Kommissionen anmoder om direktiver til at indlede forhandlinger om eventuel oprettelse af en retlig enhed, der skal forestå opførelse og drift af en forsøgsreaktor, når og hvis dette besluttet. Grundlaget er fastsat i Rådets afgørelse af 22. december 1998 om det femte rammeprogram. Resultatet af forhandlingerne vil indgå i grundlaget for beslutningen om den fremtidige fusionsforskning.

I. Baggrund

Europa, Japan, Rusland og USA startede i 1988 et samarbejde med det formål at designe den første eksperimentelle fusionsreaktor kaldet ITER (International Thermonuclear Experimental Reactor). Formålet med ITER er at demonstrere, at det er videnskabeligt og teknologisk muligt at udnytte fusionsenergien på en sikker og miljøvenlig måde.

Det første fuldt færdige design var på plads i 1998, men da det blev klart, at denne konstruktion ville blive for dyr, forlængede man samarbejdsaftalen til 2001 for at udarbejde et nyt design. Amerikanerne trak sig dog ud af samarbejdet i 1999. Et nyt færdigt design "Ny ITER" ligger nu klar, og foreløbig har Canada og Frankrig udtrykt interesse for at være værtsorganisation. Det forventes dog også, at Japan vil komme med en interesse tilkendegivelse i 2001.

Den nye ITER er mindre, billigere (halvdelen af den oprindelige pris på 50 mia. kr.) og har mere begrænsede målsætninger, idet den dog stadig giver mulighed for - for første gang nogen sinde - at undersøge og kontrollere brændende, reaktor relevant plasma, som har tilstrækkelig energiforøgelse uden nødvendigvis at blive antændt. Et sådant anlæg, der er et vigtigt skridt i reaktorudviklingen, er derfor i overensstemmelse med den fusionsstrategi, som EU vedtog med det femte rammeprogram.

Til orientering i øvrigt kan oplyses, at byggetiden for Ny ITER forventes at være omkring 10 år. Først efter eksperimenter og undersøgelser i 10 - 20 år vil man i givet fald være klar til at designe og bygge et demonstrationskraftværk. I denne tidsskala ses det, at et demonstrationskraftværk tidligst kan stå klar i 2030, og at det nok er mere realistisk at regne med 2040. Først en årrække derefter vil fusion senergien kunne begynde at få væsentlig betydning for verdens energiforsyning.

Det er på grund af ITER aftalens udløb i juli 2001, at Rådet nu skal tage stilling til et forhandlingsmandat til Kommissionen med henblik på fastlæggelse af en ny juridisk ramme som grundlag for den efterfølgende tekniske projektering (TP). Til den tid vil ITER-TP (ITER-EDA) aftalens formål: "den tekniske projektering med henblik på en detaljeret, komplet og fuldt integreret teknisk konstruktion af ITER og alle de tekniske data, der er nødvendige for fremtidige beslutninger om opførelsen af ITER" være opfyldt og den tekniske projektering af en ny ITER eller et tilsvarende anlæg være blevet bedømt af ITER-parterne (EU med Schweiz og Canada samt Japan og Rusland med Kazakhstan).

II. Forslagets indhold

Det foreliggende forslag skal skabe rammen for, at parterne i fællesskab kan udføre undersøgelser med henblik på oprettelse af en retlig enhed, der kan forestå den ny ITER's opførelse og drift og dermed sikre institutionel uafhængighed samt alle parter fulde deltagelse i projektledelsen og ubegrænset adgang til resultaterne for alle parter, uafhængigt af det endelige valg af værtsland.

Der er p.t. tilstrækkelig enighed blandt ITER-parterne om de juridiske og ledelsesmæssige spørgsmål i forbindelse med den fremtidige retlige ITER-enhed til, at forhandlingerne herom kan forventes indledt inden begyndelsen af 2001.

Forslaget, som ikke får finansielle følger for EU's budget, er dels baseret på de videnskabelige og teknologiske målsætninger for termonuklear fusion og dels på det finansielle grundlag for fusionsforskningen, som er fastsat i Rådets Afgørelse af 22. december 1998 om det femte rammeprogram. Endvidere er forslaget i overensstemmelse med målsætningerne og prioriteringerne i den nøgleaktion for kontrolleret fusion, som er fastsat i Rådets beslutning af 25. januar 1999 om særgrammet for forskning og uddannelse (Euratom) inden for kerneenergi (1998-2002).

III. Europa-Parlamentets udtalelse

Der forventes ikke nogen udtalelse fra Europa-Parlamentet om forslaget til forhandlingsmandat til Kommissionen.

IV. Høring i Danmark

Forslaget har været behandlet i forskningsministeriets rådgivende udvalg vedrørende fusion. Udvalget kan anbefale forslag til forhandlingsdirektiver. Forslaget har desuden været behandlet i EF-specialudvalget for forskning. De i specialudvalget repræsenterede organisationer havde ingen bemærkninger.

V. Statsfinansielle og lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget vil ikke have direkte statsfinansielle eller lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark.

VI. Nærhed og proportionalitet

Spørgsmålet er ikke behandlet i forslag til forhandlingsdirektiver.

VII. Forelæggelse i Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt for Europaudvalget.

3. Europæisk strategi for rummet

- Præsentation af Kommissionens meddelelse om "Europa og rummet: Åbning af et nyt kapitel"

KOM(2000) 597 endelig udgave

- Udveksling af synspunkter

- Vedtagelse af Rådsresolution.

Resumé: På grundlag af meddelelsen forventes vedtaget en resolution vedr. retningslinjer for en fælles europæisk strategi for rummet. For at realisere den beskrevne strategi er Kommissionen og den europæiske organisation for rumforskning, European Space Agency (ESA), rede til at indgå i et tæt operationelt samarbejde.

I. Baggrund

Kommissionen har den 27. september 2000 udsendt en meddelelse om en europæisk rumstrategi under titlen "Europa og rummet: Åbning af et nyt kapitel".

Kommissionen har i fællesskab med den europæiske organisation for rumforskning, European Space Agency (ESA), udarbejdet en europæisk rumstrategi.

Meddelelsen om den udarbejdede rumstrategi følger efter, at de europæiske ministre med ansvar for rumforskning og rumfart i 1999 anmodede Kommissionen og ESA om at udarbejde en sammenhængende europæisk strategi for rumforskning og rumfart, som kunne tiltrædes af alle lande, som er medlem af EU og/eller ESA.

II. Forslagets indhold

Meddelelsen indledes med en beskrivelse af samfundets afhængighed af satellitter og rumteknologi. Udnyttelsen af information fra satellitter er af voksende betydning for løsning af en række samfundsopgaver og for gennemførelsen af EU's politik på en række områder. Europa har derfor brug for selvstændigt at kunne udvikle, opsende og anvende satellitter og andre rumelementer. Derudover kan satellitter og anden rumteknologi også have en sikkerhedsmæssig dimension.

Udnyttelsen af rumbaseret information forventes således at spille en stadig større rolle ved gennemførelsen af EU's politikker på områder som miljø, transport, telekommunikation, forskning, landbrug, fiskeri, regional udvikling og internationale relationer.

Udviklingen af nye markeder for satellitter, tjenester og udstyr skaber nye muligheder for den europæiske industri. EU kan bidrage hertil ved at sikre en nødvendig regulering og ved at sikre den nødvendige infra- struktur, herunder i form af satellitter og jordudstyr.

Kommissionens og ESAs forslag til en europæisk rumstrategi er baseret på følgende tre målsætninger:

1) Styrkelse af grundlaget for rumaktiviteter gennem sikring af uafhængig og økonomisk attraktiv adgang til rummet og sikring af europæisk industris evne til at udvikle, fremstille og drive satellitter og jordfaciliteter.

2) Forøgelse af vor viden om og den videnskabelige forståelse af jorden og dens atmosfære, solsystemet og universet.

3) Sikring af fordelene for erhvervsliv og samfund ved anvendelse og udnyttelsen af rumteknologi. Dette forudsætter en konstruktiv dialog mellem slutbrugerne og øvrige interessenter fra den offentlige og private sektor gennem alle faser fra planlægning til operationel drift af rumbaserede systemer.

Det fælles EU/ESA forslag er ikke tænkt som en detaljeret plan for rumprogrammer i de kommende år. Den foreslåede strategi forudsætter finansiel støtte fra såvel offentlige som private interessenter, herunder især medlemsstaterne, ligesom strategien kræver uddybning og implementering.

I forslaget peges der på betydningen af to spydspidsprojekter som eksempel på den nye tilgang, hvor udnyttelse og anvendelsen af rumteknologien ses som led i en bredere politisk og økonomisk strategi for Europa og hvor forudsætningen er et tæt samarbejde mellem ESA og EU. De to spydspidsprojekter er:

- Gennemførelse af et civilt globalt satellitbaseret navigationssystem, GALILEO. Den af EU ministerrådet (transport) besluttede definitionsfase for projektet forventes afsluttet med udgangen af 2000.

- Etablering af muligheder for europæisk udnyttelse af observationssatellitter til overvågning af miljø og sikkerhed, Global Monitoring for Environment (GMES).

Kommissionen forventes at spille en aktiv rolle ved implementeringen af strategien på følgende områder:

- Etablering af de rette politiske og regulatoriske betingelser for rumaktiviteter, herunder gennem deltagelse i internationale forhandlinger.

- Katalysator for en fælles forsknings- og udviklingsindsats, ud fra målsætningen om et europæisk forskningsrum.

- Formidling af kontakt mellem alle interessenter og udnyttelse af alle kompetencer i fremtidige anvendelsesprojekter med bredt europæisk sigte. Denne rolle kommer konkret til udtryk i de politiske initiativer vedrørende GALILEO og GMES. Kommissionen leder således i samarbejde med ESA, industri og medlemslande GALILEO-projektet. Kommissionen vil desuden forberede grundlaget for et politisk initiativ vedrørende GMES.

ESA vil på baggrund af de 30 års erfaring som samarbejdsorganisation for medlemslandene vedrørende rumforskning og rumteknologi kunne forsyne EU med den ekspertise og rumteknologi, som skal anvendes til realisering af mål og politikker.

ESA vil fortsat være medlemstaternes værktøj til realisering og finansiering af fælles forsknings- og udviklingsprojekter i henhold til ESA Konventionen. ESA vil herudover spille en aktiv rolle ved implementeringen af den fælles europæiske strategi på følgende områder:

- Udvikling af ny rumteknologi samt demonstration og afprøvning af nye tjenester.

- Koordinering af opbygning af et netværk af tekniske centre.

- Harmonisering af rumteknologiprogrammer.

For at realisere den beskrevne strategi er Kommissionen og ESA rede til at indgå i et tæt operationelt samarbejde og de foreslår:

Etablering af en fælles gruppe, som kan overvåge realiseringen af strategien. Gruppen skal udarbejde en årlig statusrapport til EU's ministerråd og Europa-Parlamentet samt ESA's Råd. Gruppen skal desuden fastlægge rammer for ledelsen af fælles projekter.

Derudover lægges der op til, at satellitter og anden rumteknologi også kan ses i relation til drøftelserne vedr. etableringen af den europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik.

III. Europa-Parlamentets udtalelse

Europa-Parlamentets udtalelse foreligger endnu ikke.

Meddelelsen har været behandlet i EF-Specialudvalget for forskning. De i specialudvalget repræsenterede organisationer havde ingen bemærkninger.

Det Offentlige Forskningsudvalg for Rummet (OFR) under Forskningsministeriet er blevet orienteret om forberedelse og indhold af den europæiske rumstrategi. OFR har generelt været positive over for hovedtankerne i oplægget til en fælles europæisk rumstrategi.

V. Statsfinansielle og lovgivningsmæssige konsekvenser

Meddelelsen om den europæiske rumstrategi vil ikke have statsfinansielle eller lovgivningsmæssige konsekvenser.

VI. Nærhed og proportionalitet

Kommissionen har ikke redegjort for princippet for nærhed og proportionalitet.

VII. Forelæggelse i Folketingets Europaudvalg

Meddelelsen har ikke tidligere været forelagt Europaudvalget.

Aktuelt notat til Folketingets Europaudvalg med henblik på Rådsmøde (forskning) den 16. november 2000

4. Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ubundet adgang til abonnentnettet

KOM (2000) 394 endelig udgave

- A-punkt

Resumé: Forordningsforslaget fastlægger en pligt for udbydere med en stærk position på det pågældende marked (abonntforbindelser) til at give andre udbydere adgang til forskellige former for ubundet adgang til abonnentnettet.

1 Baggrund og indhold

Topmødet i Lissabon den 23-24 marts 2000 opfordrede medlemsstaterne til i samarbejde med Kommissionen at arbejde frem mod større konkurrence i de lokale abonnentnet inden slutningen af år 2000 og indføre ubundet adgang til abonnentledningsnettet med henblik på at nedsætte omkostningerne ved brug af Internettet. Abonnentledningsnettet er den sidste del af telenettet fra lokalcentralen ud til forbrugeren. Abonnentledningsnettet ejes typisk af den tidlige "monopolist" (i Danmark af Tele Danmark). Ved ubundet adgang forstås, at fremmede udbydere har mulighed for helt eller delvist at overtage brugen af en abonnentforbindelse gennem en lejeaftale.

Forslaget til forordning er baseret på Traktatens artikel 95, og vedtagelse skal ske i overensstemmelse med fremgangsmåden i artikel 251 om fælles beslutningstagen med Europa-Parlamentet.

Forordningsforslaget har to formål. Først og fremmest fastlægges en pligt for udbydere med en stærk position på det pågældende marked (abonntforbindelser) til at give andre udbydere adgang til forskellige former for ubundet adgang til abonnentnettet. Endvidere skabes der harmoni i regelgrundlaget medlemslandene imellem.

Kommissionen foreslår, at forordningen træder i kraft allerede den 31. december 2000.

2 Europa-Parlamentets udtalelse

Europa-Parlamentet vedtog 18 forslag til ændringer på plenarforsamlingen den 26. oktober 2000. Hovedparten af de 18 ændringsforslag er en konfirmation af ændringer, som der er opnået enighed om under forhandlingerne i ministerrådet. De resterende ændringsforslag (7 selvstændige eller delændringer) er tilføjelser, som går videre end de ændringer, som er foretaget af ministerrådet. Disse medfører ikke subs tantielle ændringer i forordningen, men har mere karakter af præcisering af bestemmelserne. Disse ændringer omfatter:

- En tilføjelse om, at forordningen komplementerer de eksisterende EU-regler om forsyningspligt og rimelige priser.
- En yderligere præcisering af, at adgang til abonnentnettet ikke må afvises, såfremt en afvisning vil hæmme konkurrencen i sektoren.
- En uddybende tilføjelse om, at unødigt forsinkelse i behandlingen af en operatørs anmodning om adgang til abonnementsnettet skal kunne give anledning til kompensation til den anmodende part.
- En tilføjelse om, at priserne for adgangen til abonnentnettet bl.a. skal levne mulighed for fremme af langsigtet udvikling og opgradering af infrastrukturen samt investering i alternativ infrastruktur.
- En præcisering af definitionen af samhusning
- En præcisering af, at de nationale tilsynsmyndigheder skal sikre mod diskrimination i anvendelsen af reglerne.
- En tilføjelse om, at standardtilbuddet skal indeholde oplysninger om de tekniske karakteristika af abonnentledninger (det rå kobber).

3 Påvirkning af gældende regulering

Den gældende regulering i Danmark går på visse punkter videre end forordningens oplæg. Dette gælder eksempelvis de danske regler for andre selskabers udnyttelse af abonnentledningsnettet, som er mere detaljerede og omfattende end angivet i forordningen.

Der er under drøftelserne af forslaget opnået enighed om, at forordningen er udtryk for minimumsregler.

4 Dansk Høring

Det oprindelige forslag har været sendt i bred høring. I denne forbindelse fremkom følgende bemærkninger:

Generelle bemærkninger:

Mobilix støtter forslaget, som vil forbedre adgangen til det rå kobber, men understreger, at der stadig er en række uløste problemer. Mobilix foreslår f.eks., at bøder tages i brug.

IT-Brancheforeningen støtter, at reguleringen af adgangen til det 'rå kobber' gennemføres som en EU-forordning.

Tele 2 A/S støtter EU-forordningen, om end det er uklart, hvorvidt det vil ændre retstilstanden i Danmark.

Specifikke bemærkninger:

Tele Danmark finder, at bestemmelsen om "shared access" (fælles adgang) rejser en række problemer med hensyn til fastlæggelse og fordeling af omkostninger. Der bør blandt andet tages højde for den situation, hvor en kunde,

efter at have indgået aftale med en tjenesteudbyder, der har adgang via "shared access", afbryder kundeforholdet til operatøren af ubundet adgang til abonnentnettet. Endvidere mener Tele Danmark, at de krav vedr. forsyningspligten, der fremgår i annekset er så detaljerede og vidtgående, at de strider mod subsidiaritetsprincippet. Desuden påpeger Tele Danmark, at bestemmelserne om den omkostningsorienterede prissætning skal tilføjes hensyntagen til alternative investeringsincitament.

Dansk Handel og Service er tilfredse med, at Kommissionen vil implementere bestemmelserne inden den 31. december 2000, da der er tale om en meget hurtig proces i forhold til det sædvanlige tempo i regulering.

IT-Brancheforeningen beklager generelt den forskelligartede regulering landene imellem, hvilket umuliggør en reel konkurrence på tværs af landegrænser, og påpeger, at forordningen, herunder den omkostningsorienterede prissætning, vil skabe ensartede konkurrencevilkår for udbydere i hele EU.

5 Statsfinansielle og lovgivningsmæssige konsekvenser

Forordningen har ingen statsfinansielle konsekvenser. En vedtagelse af forordningen vil nødvendiggøre en justering af den danske regulering, således at der tages højde for at en del af reguleringen af "rå kobber" dækkes af forordningen.

6 Nærhed og proportionalitet

Kommissionen bemærker, at målsætningen om at skabe harmoniserede regler for adgangen til abonnentnet med henblik på at fremme konkurrencen i medlemsstaterne i tide og med tilstrækkelig sikkerhed og ensartethed bedre kan gennemføres på fællesskabsplan ved en forordning. Kommissionen bemærker, at forordningen begrænser sig til det omfang, der er nødvendigt for at opnå målene.

7 Tidligere forelæggelser

Sagen har været forelagt med henblik på forhandlingsoplæg for Folketingets Europaudvalg den 29. september 2000 forud for Rådsmødet (telekommunikation) den 3. oktober. Forslaget til forordning med samt Europa-Parlamentets 18 ændringsforslag ligger inde for det af Europaudvalget allerede meddelte forhandlingsoplæg.